

Лондон, 5 юний 1936 год.

Драгий Данаиле,

Откакто го получих, сборникът с твоите статии е на писалищната ми маса. Това не е, разбира се, една книга да се прочете наведнъж. Прелиствам я всеки ден и впечатлението ми от нея става все по-силно.

Едно голямо и опасно изпитание е за името на един журналист, когато се съберат наедно писанията му от толкова години. Може да се види, че по много въпроси се е лъгал; може да се види, че си е противоречил често; може да се види, че мисълта му е остаряла и че езикът му е увехнал. Това изпитание ти много победоносно го минаваш – много рядко нещо за един журналист, който не е под ярема на една партия, а пише с пълна свобода по събитията и хората – всичко писано от тебе показва единство на мисълта и се слива в един определен миоглед. Освен на твоето здраво съждение и на историческата ти култура, която ти позволява да поставяш всяко историческо явление в неговата рамка и всеки човек в неговата категория, твойт миоглед, тъй ярко очертан, се дължи на това, че си българин от Македония. Хората от нашето поколение, родени и възпитани в Македония през време на големите борби за народност, свобода, са синове и внуци на хора, които преди нас бяха водили старите борби (ако не за свобода, то за народност), ние сме, въпреки възрастта си, от епохата на Възраждането. Ние я продължаваме. Тя определя нашето място в живота на българския народ. Тя ни дава една мисия за изпълнение. Чрез „Зора” ти служиш на тая мисъл, както никой друг. *Ти си, поради това, единственият българин, чието място бих желал да имам.*

Статиите ти ми правят и друго едно впечатление много голямо: по езика им. Милев ми казваше често „Данаил пише силно, но кораво.” Действително, той отривист, стегнат език като че ли има един металически блясък. Но това не е недостатък. То му дава една извънредна здравина. Той няма да има бръчки, както толкова други начини за писане, днес бляскави, утре увехнали. Много би било интересно да се направи едно сравнение между Милев и тебе като журналисти (може би, сигурно даже някой млад човек, който в бъдеще ще изучава нашето време, ще направи това). Милев имаше мекост, хармония, гъвкавост; една тихо проникваща убедителност; едно гладко очарование и заедно с това известна липса на енергия в езика и релеф в мисълта. В твоята логика има един неудържим и пряко насочен устрем. Тя удря като с чук. Всичките ти идейни атаки са фронтални, фразата ти се прилепва към мисълта като добре скроена дреха и е пълна с динамична сила. Тя не е като танцувачка, а като атлет.

В сборника има някои работи, непознати за мене досега, които откриват, обаче, и друг един изглед в твоето писателство. Аз не подозирах, че има в тебе една лирическа страна. Сега я виждам и съм изненадан. Статията ти за смъртта на Вазова трепти от сдържано вълнение и се издига до много високи акценти. Дописките ти от фронта показват едно силно чувство за природата. Има там и някои пейзажи, предадени с езика на истински художник. Стилът ти е също така поетичен, както самото виждане на нещата. „Пред Делтата” е един настоящ и прекрасен разказ. Първите два параграфа на „Един символ” са за христоматия. Колко жално, че не си писал повече такива работи!

Пиша ти, тъй да се каже, тичешком, защото утре тръгва пощата за Министерството и съм много зает. Но жена ми, на която изказах своите впечатления за сборника, настоя да ти ги съобщя веднага, докато са пресни те у мене. Много ми е мъчно, че не знаех за чествуването, което се устрои в твой чест, за да ти пратя една телеграма.

Симеон Радев